

Necrologies

Membres numeraris

Jordi Castellanos i Vila

(11.9.1946 - 19.10.2012)

Jordi Castellanos i Vila, membre de la Secció Històrico-Arqueològica d'aquest Institut d'ençà de l'any 2003, nascut a Tagamanent, al Vallès Oriental, l'11 de setembre de 1946, moria a Barcelona el 19 d'octubre, afectat d'un tumor cerebral d'evolució enganyosa que se li havia manifestat el darrer dia de l'any passat.

Format a la Universitat de Barcelona, i particularment als Estudis Universitaris Catalans sota el mestratge directe del doctor Joaquim Molas, Jordi Castellanos ha fet docència continuada, reconegudament honesta, generosa i eficient, el curs 1971-1972 a la Universitat de Durham i després, a partir de 1972, a l'Autònoma de Barcelona. Docència lligada a l'obra publicada, extensa, sòlida i, sense deixar de ser transversal, centrada de primer en l'estudi del Modernisme i de Raimon Casellas, un autor al qual va dedicar, pel que significava en la creació literària, en la crítica literària i en l'artística del seu temps, la seva tesi de llicenciatura i la de doctorat, que rebé el premi de recerca 1984 de la Generalitat de Catalunya.

Simultàniament, fixaria l'atenció en la novel·la i altres formes de narrativa que, com consta en algun títol concret, es relacionen amb l'estudi de «la lluita per la modernitat» al segle XIX i primers decennis del segle XX. Els avatars de la novel·la i de la narrativa en general, de Martí Genís i Aguilar i Narcís Oller a Pere Calders, passant per Carles Bosch de la Trinxeria, Víctor Català, Raimon Casellas o Juli Vallmitjana, per la polèmica atjada per Josep M. de Sagarra o per tota la novel·la dels anys vint i trenta, apareixen regularment

en el seu llarg currículum de ponències i publicacions, i un aspecte important d'aquest darrer tema, en què ha estat treballant encara més intensament els últims anys, va ser el del seu discurs d'ingrés a la Secció Històrico-Arqueològica de l'Institut d'Estudis Catalans, titulat *Escriure amb el ritme de la sang. La represa de la novel·la catalana (1925-1929)* (2005). Abans de ser-ne membre hi havia llegit i publicat un breu estudi sobre Jaume Massó i Torrents, i més recentment havia col·laborat en l'informe per a la recerca del període 1996-2002 i hi havia incorporat la pàgina web «Imatges i paraules de Pere Calders: una invasió subtil». Encara, en un àmbit que desborda la narrativa i abasta altres gèneres, són de destacar els seus estudis sobre el que anomena «l'esfera del sagrat», a propòsit del Decadentisme, el Pre-rafaelisme i el Simbolisme, i els que aborden el tema del dolor i la mort o les creences religioses. I més en concret, l'obra finisecular de Verdaguer i de Gaudí.

La seva passió per la literatura, per la història de la literatura i la teoria i la crítica literàries, era visible ja els anys de la *Gran enciclopèdia catalana* i els dels cursos dels esmentats Estudis Universitaris Catalans i dels de doctorat que va seguir a la Universitat Autònoma: és a dir, els anys d'aprenentatge, en què ja va fer estudis d'una gran qualitat, i amb fites com la *Guia de la literatura catalana*.

Dintre la Universitat, sense oblidar la direcció, en dues etapes, del Departament de Filologia Catalana, s'ha destacat en la creació d'instruments de recerca, com el portal TRACES (base de dades de llengua i literatura catalanes molt consultada), i en la direcció de grups i projectes de recerca en literatura contemporània, sobre «L'escriptor i la seva imatge», «La projecció social de l'escriptor en la literatura catalana contemporània» i «Concepcions i discursos de la Modernitat a la literatura catalana dels segles XIX i XX», entre d'altres, que han donat lloc a simposis, tesis doctorals i publicacions col·lectives diverses.

La preocupació per la relació de l'intel·lectual amb la seva societat, per la situació que hi tenen la llengua i la cultura i per la crisi de les humanitats i les conseqüències de la preterició de la literatura i de la història de la literatura en l'ensenyament desemboca en estudis com els recollits a *Literatura, vides, ciutats* (1997) i a *Intel·lectuals, cultura i poder. Entre el Modernisme i el Noucentisme* (1998), o *Quan les torres cauen. Reflexions entorn de la crisi de les Humanitats* (llició inaugural del curs acadèmic 2002-2003 de la Universitat Autònoma de Barcelona), així com en articles periodístics i en edicions i antologies escolars i per a tots els públics, en exposicions i en estudis inclosos en diccionaris o en obres generals. I s'inclouen, aquí, iniciatives personals o col·lectives i activitats diverses no pas menors, com la participació en la creació de la revista *Els Marges* —de la qual ha estat redactor, des del primer moment i posteriorment, i molts anys, codirector— i la seva aportació a la difusió del teatre i a la seva dignificació, contribuint a crear instruments

com l'Aula de Teatre de la Universitat Autònoma, o assessorant el Teatre Nacional de Catalunya.

El seu compromís intel·lectual i institucional va anar lligat sempre al compromís polític i cívic amb el seu país; a un contracte personal, si es pot dir així, amb el coneixement del passat, la preocupació activa pel present i la construcció del futur de Catalunya, amb la seva personalitat política, amb la seva cultura i amb la seva llengua. No sé si suficient, però sí que fou un reconeixement més que merescut la distinció per a la Promoció de la Recerca Universitària que li fou atorgada per la Generalitat de Catalunya el 2002.

És de lamentar la seva fi prematura, amb tantes coses que egoïstament podíem i volíem esperar-ne.

Text llegit per Manuel Jorba i Jorba en el Ple del dia 19 de novembre de 2012

Membres emèrits

Bartomeu Barceló i Pons

(14.5.1932 - 10.10.2012)

Bartomeu Barceló ha mort als vuitanta anys. Vicent Rosselló era membre de la Secció de Filosofia i Ciències Socials, va publicar ahir a *La Vanguardia* un article *in memoriam* on deia que «abans de Bartomeu Barceló no hi havia geografia científica a Mallorca». Aquesta frase resumeix la tasca de Barceló.

Barceló va estudiar les illes Balears, i especialment l'illa de Mallorca. Va començar la seva carrera professional a secundària per passar a la universitat, primer a la Universi-